

Lamamiskušett doktor R. Piho kabinetist Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumi Kalevipoja toas. L. Kasaku foto 07.02.2012

Lamamiskušett on dr Fr. R. Kreutzwaldi memoriaalmuuseumis ekspositsioonis Kalevipoja toas. Seegi on sümbolne, sest ka doktor Fr. R. Kreutzwald oli Võru linnaarst samas majas, kus töötas doktor Rudolf Piho.

IV PEATÜKK. JUHTUMISED/SEIGAD, MIS ON SEOTUD DR PIHO JA TEMA TÖÖGA

Aasta 1950. Minu ristiisa, tohter Piho Ruudi juurde tuli vanem naisterahvas.

„Tohtre herra, ma kole sitasti kuule.“

Tohtre herra vaatab, vaatab ja ütleb: „Memmeke, tiat kui hää, kui taad ilma lora vähemb kuulet.“ Memmeke mõtleb ja leiab, et tohtri herral on täitsa õigus.¹

Aasta 1950. Minu ristiisa, doktor Rudolf Piho juurde tuli vanem naisterahvas.

„Doktor, ma kuulen väga halvasti.“

Doktor vaatab, vaatab ja ütleb: „Memm, tead kui hea on, kui seda lora vähem kuuled.“ Memmeke mõtleb ja leiab, et doktoril on täitsa õigus.

Kirurg Juhan Ennulo meenutab:

- Võru tuletõrjepeolt oli tulnud mees esmaspäeva hommikul ambulatooriumi näokriimustuse või veritseva kulmu pärast, mille ta saanud koduteel. Kui siis haigla juhataja dr R. Piho küsis, kuidas eilne pidu üldiselt läks, vastas küsitav:

---

¹ Asu, Silvi 2011. No mis sa kostad. – *Videvik* 17.02.

„Väga ilus pidu – juuakse ja tapeldakse veel praegugi“. Sain aru, et taplemisest tuli aru saada kui sõnaduelligist.²

- Kord pöördunud dr Piho poole keegi töömees ja palunud abi: tema ei saavat öösel magada, kui on õhtul viina võtnud. Piho vastanud: „Mina jälle ei saa viina võtta, kui magan.“ Selle deklaratsiooniga oma kogemusest oli põhiline ravi juba töömehele määratud. Dr Piho polnud karsklane ja unepuuduse puhul olevat ta medinaali tarvitanud.
- A. Pobol küsinud dr Piholt: „Kuidas see Krause seal Võrus ka töötab?“ Dr Piho öelnud: „Doktor töötab hästi, aga teeb neid uut moodi lõikusi (teatavasti Võrus kuni Krause sinnaasumiseni maolõikuseid ei tehtud, neid loeti selle aja kirurgias rasketeks), aga Võru inimesed on vanamoelised ega pea neile uut moodi lõikustele vastu – ära surevad!“³
- L. Pääsuke, kes kohalike arstide erapraksise asju teadis, rääkis, et mõnikord olevat dr R. Piho korteris abitarvitajate hulk nii suur olnud, et tohter tüdinenud ja pagenud mööda vihmaveetoru alla. Võib-olla oli sellel vihmaveetoru mööda allatulekul teisigi põhjusi, kuid allatuleku fakt ise oli usutav tohtri kärmuse ja väikese kehakaalu tõttu.⁴

Perearst Kaja Kasak meenutab:

- Rudolf Piho vältis sünnipäevadel käimist, põhjenduseks tõi selle, et näeb neid niigi iga päev.
- Rudolf Pihole ei meeldinud matused ja ta vältis neid, põhjendades, et ta ei taha näha, kuidas inimene auku pannakse ja muld peale aetakse.
- Rudolf Piho aitas Jantra küla meestel sõjaväeteenistusest pääseda.⁵

---

² VK 1651 R.142 Ennulo, Juhan 1976. Kirurg meenutab. Tallinn, lk 76.

³ VK 1651 R.142 Ennlo, Juhan 1976. Kirurg meenutab. Tallinn, lk 77.

⁴ VK 1651 R.142 Ennulo, Juhan 1976. Kirurg meenutab. Tallinn, lk 78.

⁵ Vestlus T. Kasakuga 22.10.2011. aastal Võrus Paju tänaval.

Rudolf Piho meenutab Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumi juhataja Aimi Hollo.

1960. aastate teisel poolel oli Aimi ema väga haige ja arstid diagnoosisid tal vähi. Emale ei andnud süda rahu, kuna ta ei tundnud end vähihaigena ja nii võttis ta ette tee Missost Võrru doktor Piho juurde.

Piho oli arvatavasti Gruusiast saabunud ja võttis patsiente vastu kodus, haiglas ta sel ajal enam ei töötanud.

Doktor Piho palus emal suu lahti teha ja ütles siis: „Proua, Teil on liikuv neer.“ Doktor Piho tegi ise ravimtaimedest ja rohtudest rohusegu ja pani kirja kasutamise korra, öeldes, et kui see ei aita, siis kasutame päris ravimeid. Aimi ema täitiski doktori ettekirjutust ja pole siiani (praegu on ta 91-aastane) talle diagnoositud vähki surnud.

Teda imestab siiani doktor Piho oskus diagnoosida, teised arstid tegid proove ja nägid palju vaeva, doktor Pihol piisas suhu vaatamisest. Hiljem selgus, et Aimi emal oligi liikuv neer, mis tegi valu ja võttis jalust maha.⁶

Linda Iva (sünd 1929. a) mälestused ja meenutused doktor Pihost.⁷

- Linda Iva isa (2010. a tähistati tema 110. sünniaastapäeva) oli jutustanud, et kord oli Linda õele, kes oli veel nii väike, et ei käinud koolis, koju kutsutud arst Piho. R. Piho kirjutas rohu, isa läks retseptiga apteekri juurde, kes oli küsinud, kellele see rohi on määratud. Isa seletas, et lapsele kõhuhädade pärast. Apteeker oli siis maininud, et tegemist on hobuseannusega, aga oli rohu ometi andnud. Rohtu anti lapsele täpselt Piho näpunäidete järgi ja Linda õde oligi terveks saanud. Linda Iva osutas Piho läbinägelikkusele ja tarkusele.
- Kusagile peresse oli beebi juurde kutsutud arst, sest laps ei ärganud mitte kuidagi üles. Piho oli tuppä astunud, ei olnud lapse juurde läinudki ja juba ükselt öelnud „See laps on purjus!“ Täpsemal uurimisel selguski, et lapsehoidja oli lapsele veini andnud, et ta ei jonniks ja rahulikult magaks.
- Linda ise on ka lapsena Piho juures käinud, kahjuks ei mindud aga alati kohe arsti juurde, kui terviseiga probleemid tekkisid. Kui mindi, oli Piho öelnud, et Linda kõrva kasvab liigliha ja see takistab kuulmist. Anti küll tilgad, mida kasutati, aga kuulmislanguus on Lindal lapsest saadik olnud.

---

⁶ Vestlus A. Holloga 06.02.2012. aastal Kreutzwaldi memoriaalmuuseumis.

⁷ Linda Iva mälestused on edastatud telefoni teel 17.10.2011. (Linda on pärit Haanjast Puspuri külast, Linda poeg Sulev Iva on tuntud võro keele uurija, õpetaja ja propageerija.)

Pääga olõ-i kõrran

Edimädse Eesti Vabariigi aigu oll' üts' Liinamäe nuurmiis' kutsut Võrolõ konsiiliumi ette, kon kaeti, kas noorõ mehe kõlbasõ kaitsõväeteenistüste.

Imäl oll' väega hallõ poiga kotost är laskõ, talotüü taht' iks mehejoudu. Suur' ja tukõv poiss' oll', õnnõ veidü pikä toimõga. Imä käsk' pojalt tervüse kotsilõ üldä, et pääga olõ-i kõik' kõrran.

Ku kõik' kutsutu nuur'mehe olli üle kaetu ja sõaväe kõlvulidsõs arvadu, tull' Liinamäe poisilõ miilde imä oppaminõ. Tä tekk' vallalõ ussõ, kon tohtrõ istsõ ja üteli' väega hallõ helüga: «Mul olõ-i pääga kõik' kõrran!»

Tohtrõ Piho Ruudi nõsta-õs säändse jutu pääle nõnnagi papridõ kotsilt. «A kellel meil taa pääga iks nii väega kõrran om!» mühät' tä õnnõ.⁸

Peaga ei ole kõik korras

Esimese Eesti Vabariigi ajal oli üks Linnamäe noormees kutsutud Võrru Konsiiliumi ette, kus vaadati, kas noormehed sobivad kaitseväeteenistusse või mitte.

Emal oli väga kahju poega kodust ära saata – talutöö tahab ikka mehejoudu. Suur ja tugev poiss oli, aga veidi aeglane. Ema käskis pojalt öelda, et tal ei ole peaga kõik korras. Kui kõik kutsutud noormehed olid ülevaadatud ja sõjaväekõlbulikeks arvatud, tuli Linnamäe poisile meelde ema õpetus. Ta tegi ukse lahti ruumi, kus istus doktor ja ütles väga kurvalt: „Mul ei ole kõik peaga korras.“

Doktor Piho ei tõstnud jutu peale ninagi paberilt. „Aga kellel meil ikka peaga kõik nii korras on!“, mühatas Piho.

1973. aasta jaanuaris alustati Pindi koguduse õpetaja maja ehitamist. „Juba ehitamise alguses kutsus Võrus elav pensioniealine koguduse liige, arst Rudolf Piho mind enda juurde ja andis mulle üle Pindi koguduse õpetaja elamu ehitamiseks oma toetuse – rahapaki. Selles oli 60 viierublast raha. Hiljem kuulsin kellelki, et 5 rubla olevat tema patsiendilt saadav visiiditasu. Dr Piho sooviks oli, et tema raha eest saaks maja juurde midagi rohelist.“⁹

---

⁸ Tossu, Tilda Pajatusõ. – *Uma Leht*, 03.08.2004.

⁹ VK 5125:2 R. 800:2 Laine Villenthal. Sina juhid minu elu. Nissi 2007, lk 237–238.

1933. aasta 11. novembri ajalehes Uudisleht ilmus artikkel „Sinasõprade linn. Kreuzwaldi asula iseärasusi“, kus karikatuuris on kujutatud Võru linnategelasi pildis ja kõikidele tegelastele on ka pühendatud tekst. Doktor Rudolf Piho kohta on kirjutatud „Linna- ja muidu kõva arst dr Piho“ (number 21).

Võru tegelasi pildis.

Pildil: 1. „Kandle“ näitleja prl. Giielo. 2. ühe energiline feldkonategelane. 3. Raabiomees Lamvson. 4. Abivõõrat Vreemann. 5. 8. ühikpataljoni ülem kol. ltn. Kemmel. 6. Linna sekretär. 7. „Kandle“ näitejuht Bergmann. 8. Bangarimees Lahi. 9. Kunstikalduvõõrtega majandusmees Soost Kuu. 10. 7. rügemendi kol. ltn. Koeru. 11. Kohtu-urija Pragi. 12. Linna pea Erik Sait. 13. Ametnik-näitleja Tammissaar. 14. Maavõõratilise liige Wainola. 15. R. 2. Võru maleva pealik major Seljuste. 16. Arimees Jaan Eiber. 17. Alkoholijuhataja Korrol. 18. Pastor Martensen. 19. Abivõõrat Sassi on pälvib margapoisiks hoida wanglatavara. 20. Selle peale aga protestis ägedasti. 21. Wanklailem Kullberg. 22. Linna- ja muidu kõva arst Dr. Piho. 23. Ühisajalinnastuudi direktor

leblond öele. Hm. Võib olla kõigiti kaalik. Mehe elu kinnitatakse paremas aastates.

Aga võluvaid naisi on ju Võrus veel sex appealiga inimesi valkoes varjus, ja gu proua Vreemann, proua Tirro ja aga võib olla sellest veel kunagi, muidu kui lubatakse.

Muidu on aga vaikne, igaüks teeb omi tööd ja rassib igavuse peletamiseks se sides. Jaason, energilisemaid mehi ärk misaereses vaimus...

KOKKUVÕTE

Minu uurimistöö eesmärk oli kirja panna oma kodulinna ühe kuulsama mehe, R. Piho elulugu. Kui ma seda tööd tegema asusin, ei teadnud ma R. Pihost eriti palju, isegi mitte seda, et ta oli mu vanavanaonu.

Uurimistööd tehes sain ma teada palju huvitavat: leidsin üles Mochise (Vilmos Szötsi), kelle asukohast polnud keegi varem täpselt teadlik ning sain vanavanaonu kohta uut informatsiooni.

Ma arvan, et Rudolf Piho jõudis elus nii kaugemale tänu oma töökusele, positiivsele ellusuhtumisele, tahtejõule ja usinusele, millest paljudel inimestel puudu jääb. Rudolf Piho oli mees, kes pühendas kogu oma elu rahva teenimisele, olgu selleks töötamine linnaarsti, haigla juhataja ja üldarstina või mitmesugustes teistes meditsiinivaldkondades. Arstina pööras dr Piho tähelepanu eelkõige maarohutudele. Retseptiravimeid kirjutas ta välja siis, kui nägi, et maarohud ei aita.

Ta on jätnud kustumatuid jälgi nii meie väikese kodulinna Võru kui ka Eesti riigi meditsiini ajalukku. Loodan, et käesolevat uurimistööd kasutab tulevikus peale minu ka keegi teine, kes soovib tutvuda R. Piho eluga või isegi uurimistööd jätkata.

Arvan, et R. Piho oli mees, keda tuleks mäletada väärikalt. Järeltulevad põlvkonnad võiksid teada, et meie kodulinnas töötas kunagi taoline mees.

KASUTATUD MATERJALID

Arhiivimaterjalid:

1. EEA 402.1.20729
2. EEA 402.1.20730
3. VK 5459:2 Ar. 2039:2 Rudolf Piho lõputunnistus Pihkva Kubermangu Gümnaasiumi lõpetamise kohta 30.05.1907. a.
4. VK 5459:7 Ar. 2039:7 Imperaatorliku Jurjevi Ülikooli meditsiinifakulteedi üliõpilase Rudolf Piho üliõpilaspilet 24.08.1907. a.
5. VK 5459:8 Ar. 2039:8 Fotokoopia Pihkva Kubermangu õpilasest Rudolf Pihost (fotograaf O. Perli Pihkvas).

Fotod:

6. VKF 518 Võru linnahaigla naistepalat 1928. aastal.
7. VKF 735 Võru linnahaigla personal 1936. aastal. (Fotograaf J. Niilus)
8. VKF 1159:3 Võru linnahaigla hoone, mis valmis 1933. aastal. (Fotograaf M. Pakler 1988. a.)
9. VKF 1499:3 Dr Piho 3. rügemendi vanemarstina 1919. aastal Viljandis. (Fotograaf J. Niilus)

Võrumaa muuseumi fondiraamatukogu materjalid:

10. VK 1651 R.142 Ennulo, Juhan 1976. Kirurg meenutab. Tallinn.
11. VK 1958 R.156:11 1922. aasta kalender ja Võru-Petseri aadressraamat, S. Songi trükk 1912. a.
12. VK 3952 R.471 Eesti Vabadusristi kavalerid. Tallinn, 1935. a.
13. VK4659:11 R.667:11 Võru linna haigla vanasti ja praegu, kirjutanud linnapea Fr. Suit ja haigla juhataja dr Rudolf Piho. Võru 150 aastat. Võru, 1934. a.
14. VK 5460:1 R 939:1 Raidaru, Voldemar 2001. Tähevankrin. Võru, lk 15.

Esemed Võrumaa muuseumi kogudest:

15. VK1171 Aj.331 Arstikittel puuvillasest riidest, kuulus Võru linnaarst Rudolf Pihole.
16. VK1172:2 Aj.332:2 Lamamiskuşett Võru linnaarsti doktor Piho kabinetist.
17. VK 1172:3 Aj.332:3 Arstitool Võru arsti doktor Piho kabinetist.
18. VK 4993 Aj.1534 Uksesilt dr R. Piho.

Raamatud:

19. Eesti Riiklikud Teenetemärgid, Eesti Vabariigi Riigikantselei, 1998. a.

Ajakirjanduse materjalid:

20. Sinasõprade linna Kreutzwaldi asula iseäraldusi, *Uudisleht*, 08.11.1932. a.
21. No mis sa kostad. Silvi Asu Võrumaalt, *Videvik*, 17.02.2011.
22. Arthur Ruusmaa. Kümme Võru linna maja. Võru linnahaigla kompleks Karja tänavas, *Wõrumaa Teataja*, 26.09.2009. a.
23. Tossu Tilda pajatusõ, *Uma Leht*, 03.08.2004.

Mälestused ja meenutused doktor Pihost:

24. Anu Vahtra meenutused doktor Pihost. (16.10.2011)
25. Linda Iva mälestused ja meenutused doktor Pihost. (telefoni teel 17.10.2011)
26. Aimi Hollo meenutused doktor Pihost (06.02.2012)
27. Kaja Kasaku meenutused Rudolf Pihost. (20.12.2011)
28. Toomas Kasaku meenutused doktor Pihost. (21.10.2011)

Materjalid internetist:

29. *Intervjuu Mochis Pihoga* http://www.blumberg-engineers.com/PDF/Zeitungsbericht_Pflanzenklaeranlage_Mexiko_Stadt.pdf. (22.10.2011)
30. *Soome sugupuude koduleht*. http://www.genealogia.fi/genos/33/33_31.htm. (25.10.2011)

Muud materjalid:

31. EELK Pindi koguduse matuste raamat 1950–1995. a.

Geburts und Taufschein

Auszug aus dem Verzeichnisse der —
 Geborenen und Getauften der evangelisch-
 lutherischen Nikolausischen Kirche N. 5 des
 Jahres 1888. —
 Im Jahre 1888 (acht und achtzig) am 2 (zwei)sten
 Januar Morgens wurde im Dorfe Jantra 2 (zwei)
 des Gutes Waldsee geboren und am 10 (zehn)sten
 Januar 1888 getauft —
Rudolf Pihho
 (Lutherisch)

Vater: Wirth Johann Pihho (Lise's S.)
 Mutter: Mari geb. Kõiv. beide Luth.
 1, Karl Kõiv
 2, Hindrik Karku
 3, Lena Saar

Die völlige Uebereinstimmung des obigen
 Auszuges mit dem oben genannten Ver-
 zeichnisse bezeugt sub fide pastoralis et
 sigillo ecclesiae G. Masing (not. publ.)
 Pastorat Nikolaus d. 3. Mai
 1899

A. 267

Свидетельство о рождении и крещении

Выдержка из перечня о ро-
 жденных и крещенных в Нико-
 лаевской лютеранской церкви N. 5
 года 1888. —
 В 1888 (восемьдесят восемь)
 году в селении Янтра 2 (два)
 января в день рождения —
 в селении Янтра 10 (десять)
 января 1888 года —
Рудольф Пихо
 (лютеранский)

Отец: Вирт Johann Пихо (Lise's S.)
 Мать: Мари урожд. Куйв, оба лю-
 теранские: 1 Карл Куйв
 2 Хинрик Карку
 3, Лена Саар

Совсестью сего выдержки с
 вышеназванного перечня
 удостоверяется sub fide pastoralis
 et sigillo ecclesiae G. Masing
 (not. publ.)
 Крестовской Пастора-
 та Г. Мазинга 3-го мая
 1899

M. N.
 Г. Мазинг (not. publ.)
 A. 267

Копия
 9

10

АТТЕСТАТЪ ЗРѢЛОСТИ.

№ 456

Данъ сей Рудольфу Иванову П И Х О, сыну крестьянина, вѣроисповѣданія Б. Лютеранскаго, родившемуся 2 января 1888 года въ Лифляндской губ., обучавшемуся въ Псковской губернской гимназiи 8 лѣтъ и пробывшему одинъ годъ въ VIII классѣ, въ томъ во-первыхъ, что, на основанiи наблюденiй за все время обученiя его въ ПСКОВСКОЙ ГУБЕРНСКОЙ ГИМНАЗИИ, поведенiе его вообще было *отличное*, исправность въ посѣщенiи и приготовленiи уроковъ, а также въ исполненiи письменныхъ работъ *всегда удовлетворительная*, прилежанiе *всегда хорошее* и любознательность *достаточная*, и, во вторыхъ, что онъ обнаружилъ нижеслѣдующiя познанiя:

Помменованiе всѣхъ предметовъ гимназическаго курса.	Отѣлки, выставляемыя въ педагогическомъ соисканiи, въ основанiи § 74 правилъ объ испытанiяхъ учителств. гимназiй и армянск. училищъ, утвержденныя Г. Министромъ Народнаго Просвѣщенiя 12 Марта 1891 года.	На испытанiи, проводимомъ съ 12 апрѣля 1907 г. по 28 мая 1907 г.
Законъ Божiй . . .	5 (пять)	5 (пять)
Русскiй языкъ съ церковно-славянскимъ и словесность . . .	3 (три)	3 (три)
Логика . . .	4 (четыре)	— " —
Латинскiй языкъ . . .	3 (три)	4 (четыре)
Французскiй языкъ . . .	— " —	— " —
Математика . . .	3 (три)	3 (три)

Русика	4. (четыре)	7 L
Математическая гео- графия	4. (четыре)	
Законоведение	4. (четыре)	
История	4. (четыре)	4. (четыре)
География	4. (четыре)	— " —
Немецкий язык	5 (пять)	5 (пять)
Французский язык	5 (пять)	— " —

На основании чего и выданъ ему сей аттестатъ зрѣлости, предоставляющей ему все права обязанности въ §§ 130—132 ВЫСОЧАЙШЕ утвержденного 30-го июля 1871 года Устава гимназий иprogимназий.

Примѣчаніе. Значеніе отнѣтки, показаннаго въ семъ аттестатѣ: 5—означаетъ познанія и усилія отличные; 4—хорошіе; 3—удовлетворительные.

Г. Псковъ, мая 20 дня 1907 года.

Директоръ Псковской
губернской гимназии М. Даво.

Заслѣдствіе М. Рондъ

Законникъ А. Зининъ

Преподаватели: А. Сидуринъ.

Р. Жуковъ
Л. Оболь
В. Сидуринъ
И. Карповъ
С. Лавининъ
М. Обручниковъ

Р. Маннгеймъ

Секретарь педагогическаго совета Г. Скаржинъ

Муромовъ
В. Сидуринъ
В. Сидуринъ
А. Сидуринъ

19

МАТРИКУЛЪ.

ИМПЕРАТОРСКИМЪ ЮРЬВСКИМЪ Университетомъ симъ удосто-
вѣряется, что

Рудольфъ Ивановичъ
Пихо

нижеозначеннаго числа принять въ число студентовъ сего Университета
по *медицинскому*
факультету.

Всуща М дня 1907 года.

№ *81546*

Ректоръ *С. Пассеи*

Секретарь по студенческимъ дѣламъ *Медведевъ*

39

И. П. П.
ИМПЕРАТОРСКІЙ
ЮРЬЕВСКІЙ УНИВЕРСИТЕТЪ.
Медицинскій Факультетъ.

УДОСТОВѢРЕНІЕ.

Юрьевъ,
Сентябрь 13 года 1913 года.
№ *1695*.

Медицинскій Факультетъ ИМПЕРАТОРСКАГО Юрьевского Университета, по прошенію, симъ удостовѣряетъ, что предъявитель сего, бывшій студентъ Медицинскаго Факультета сего Университета *Рудольфъ Тогановичъ Пихо* по окончаніи полнаго курса медицинскихъ наукъ и выдержаніи имъ окончательнаго испытанія, *Августъ* 1913 года удостоенъ Медицинскимъ Факультетомъ степени **лѣкаря**. Такъ какъ соответствующій дипломъ долженъ быть отправленъ въ надлежащее присутствіе по воинской повинности, то временно выдается ему настоящее удостовѣреніе съ тѣмъ, чтобы оно до истеченія трехмѣсячнаго срока было предъявлено въ означенное присутствіе для обмѣна на подлинный дипломъ.

Настоящее удостовѣреніе вѣдомъ на жительство служить не можетъ.

Деканъ *А. Крашinsky*

Сентябрь 28
26.

14

Принимая съ глубокою признательностью даруемая мнѣ наукой права **врача** и постигая всю важность обязанностей, возлагаемыхъ на меня симъ званіемъ, я даю обѣщаніе въ теченіе всей своей жизни ничѣмъ не помрачать чести сословія, въ которое нынѣ вступаю. Обѣщаю во всякое время помогать, по лучшему моему разумѣнію, прибѣгающимъ къ моему пособию страждущимъ; свято хранить вѣряемыя мнѣ семейныя тайны и не употреблять во зло оказываемаго мнѣ довѣрія. Обѣщаю продолжать изучать врачебную науку и способствовать всѣми своими силами ея процвѣтанію, сообщая ученому свѣту все, что открою. Обѣщаю не заниматься приготовленіемъ и продажею тайныхъ средствъ. Обѣщаю быть справедливымъ къ своимъ сотоварищамъ — врачамъ и не оскорблять ихъ личности; однакоже, если бы того потребовала польза больного, говорить правду прямо и безъ лицепріятія. Въ важныхъ случаяхъ обѣщаю прибѣгать къ совѣтамъ врачей, болѣе меня свѣдушихъ и опытныхъ; когда же самъ буду призванъ на совѣщаніе, буду по совѣсти отдавать справедливость ихъ заслугамъ и стараніямъ.

Rudolf Piho
Таш.

Lisa 6. Rudolf Pihoga seotud esemeid Võrumaa Muuseumi kogudes

VK 4993 Aj 1534. Dr Rudolf Piho uksesilt.

VK 1171:1 Aj 331:1. Puuvillasest riidest arstikittel, mis kuulus Võru linnaarst Rudolf Pihole.

VK 1172:3 Aj 332:3. Arstitool Võru arsti doktor Piho kabinetist.

Lisa 7. Eestikeelne tõlge hispaaniakeelsest intervjuust R. Piho lapselapse Vilmos Szötsiga

Kui Teil on olnud võimalus vaadata vanu telesaateid ning olete näinud Mochise saadet, siis võib-olla olete märganud seal ka Vilmos Szöts Piho nime. V. Szötsi isa on sündinud Ungaris ja ta võitles II maailmasõja ajal sakslaste poolel. Mochise ema Virve Piho Lange emakeel oli eesti keel, kuigi ta oli saksa päritolu. Vilmos Szöts on sündinud Stuttgartis 1947. aastal, kuid 1950. aastal lahkus tema pere sealt Mehhikosse.

Vilmose isa õppis kunsti ja restaureerimise erialal Tübingeni Kunstiakadeemias ja sai tööd keraamikuna Anforas, kust ta jäi 1992. aastal pensionile.

Mochise ema Virve Piho Lange õppis Tübingenis keeli ning omandas doktorikraadi antropoloogia, etnoloogia ja sotsioloogia valdkonnas UNAM-is¹⁰, kus ta sai suurepäraseks spetsialistiks koodeksite alal. Ta oli ka esimene, kes seletas lahti sotsiaalsete klasside kihistumise asteekide ühiskonnas.

Vilmose üks endisi klassikaaslasi oli Cesar Roel, keda hiljem tunti Cesar Costa nime all. Kui viimane kolis Pueblasse, kolis ka Vilmos Szöts sinna. Pueblast lahkumisel esitasid sõbrad Mochisele teatris erinevaid näitemänge, nagu „Herakles“ ja „Augeiase tallid“ Friedrich Dürrenmattilt.

Isa saatis poja Saksamaale Schwäbisch-Gmündi disainialasesse rakenduskõrgkooli, kus Vilmos uuris graafilise disaini tööstust. Puhkuse ajal andis ta tasuta loodusrikkuse avastamise tunde. Kui Vilmos Szöts Piholt küsiti, kus ta sündis, vastas mees: „Lapsena viibisin palju Valle de Bravos. Kui mul oli igav, veetsin aega koos talupoegadega, ning mulle näidati maailma, millest olin ära lõigatud – õppisin tundma, mis on armastus.“

Kooli lõpetamiseks tuli esitada lõputöö, mille üks osa võis koosneda filmist. Vilmosele sattusid Prantsuse ja Hispaania filmid, millest ta tegi tunniajalise filmi roomajatest, kahepaiksetest ja putukatest.

1975. aastal Mehhikosse tagasi tülles avastas Vilmos, et sõprade töökoda Poblana oli tornaados hävinenud. Mochisele öeldi, et Nezahualcóyotli¹¹ zooloogiainstituudis otsitakse sobivaid inimesi. Seal võeti V. Szötsi film vastu ja viie minutiga oli ta tööle palgatud. Vilmos tegeles neli aastat madudega ja see andis talle võimaluse Mehhikos ringi reisida.

---

¹⁰ UNAM – The Universidad Nacional Autónoma de México (Mehhiko Riiklik Autonomne Ülikool)

¹¹ Nezahualcóyotl – linn Mehhikos Valle de Bravo ligidal

Ta sõitis Aafrikasse, kuid tagasi tulles avastas Mochis, et Mehhiko on alati olnud tema riik ja kuskil pole nii hea olla kui siin. Koht, millest ta kõneleb, on muidugi Valle de Bravo. Siin avas mees oma antiigipoe Poblana, mis tegutses 20 aastat kuni poe müümiseni.

25 aasta jooksul oli mees teinud kindlasti üle 2000 ekskursiooni Valle de Bravo ümbruses. Koht oli iseenesest väga ilus, aga aja möödudes avati seal mitmeid turistidele mõeldud kohti ja Mochis otsustas selle paiga ilusad vaatamisväärsused saladuses hoida. Üks selline koht asus Santo Tomás de los Platanose lähedal. Mägede küljelt leidis Mochis kivisse kodeeritud sõnumi.

Vilmos Szöts rääkis intervjuud andes lühidalt, kuid täpselt. Lause lõpetamiseks sulges ta alati oma huuled, mis pidi olema omane röövelliku iseloomuga inimestele. Kui küsida Vilmoselt, kuidas ta end määratleb, vastas mees, et hullule vastavalt. „Ütleme nii, et ma pole tavapärane inimene.“ Mochisele meeldib rääkida, ta räägiks kas või 12 tundi järjest, kui tal lastaks.

Ta on õpetanud nii de Valle kui ka TECi¹² koolides. Juba aastaid on Vilmos Valle de Bravo ajalehes Opossum avaldanud artikleid ajaloost ja nii suurte kui ka väikeste piirkondade ilust. Valle de Bravo oli juba eelajalooliselt asustatud, seda tõendavad arvukad koopamaalingud. Enne vallutusretki oli piirkond olnud tihedamalt asustatud kui praegu. Sellest annavad tunnistust ligi sada arhitektuuriväärtuslikku paika Valle de Bravos piirkonnas.

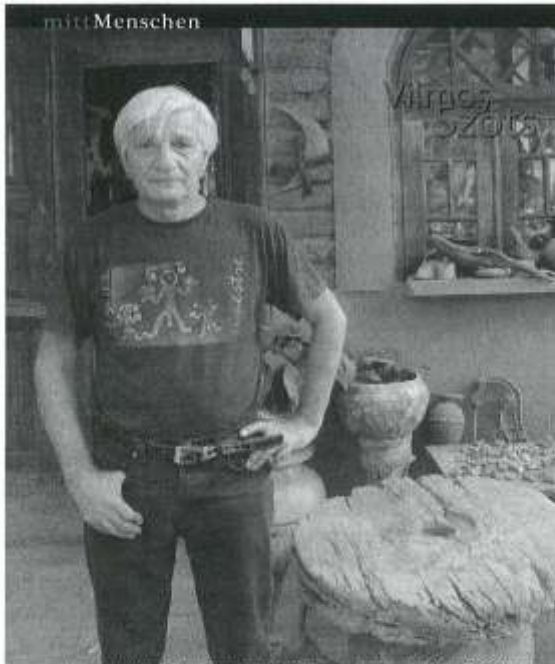
Ajalehte Opossum praegu enam ei ilmu, kuid Mochis on ikka valmis avaldama artikleid, juhul, kui keegi ajalehte taastab.

Vanaviisi saab Mochisega ilu avastada Valle de Bravo ümber koos sakslastest sõpradega ja Stefaniga iga pühapäeva pärastlõunal kanalil 34. Rahva soovil korratakse 2006.–2009. aastal tehtud 114 episoodi.

---

¹² TEC – tehnikakool

Vilmos Szöts, el Mochis, frente a su casa en Valle de Bravo. La vivienda y el patio con vellos Mochis y rotundos pertenencias a la casa de Victoria Huerta.

mit Menschen

Von Otto Wechner

Was macht eigentlich...

los campesinos, que me enseñaron el mundo que me rodeaba. Lo terminé amarrado. De Alemania viajé muchas veces a África, a saciar mi curiosidad. Para recibirse, necesitaba entregar una tesis. Una parte podía ser una película. Me fui a Francia y España y filmé. Entregué una película de una hora sobre anfibios, reptiles e insectos.

Regresó a México, pero el taller de los cuates ya había tomado. Me dijeron que el Zoológico de Nezahualcóyotl buscaba gente. Llevé mi película y a cinco minutos de iniciada la función, ya estaba contratado. Fui el agarra viboras del zoológico por cuatro años, actividad que le dio la oportunidad de recorrer todo México, hasta que cambió el director. No había forma de seguir ahí. Volvió a viajar por África, pero regresó, porque México siempre ha sido mi país. Se instaló, claro, en Valle de Bravo. Aquí abrió una tienda de antigüedades, La Chichara, que funcionó por 20 años. Hasta vendí dos jaldas preciosas de China Poblana. El gusto por las cosas viejas, le había nacido en Alemania. Mi departamento estaba amueblado con cosas del Sperrmüll. En aquella época la gente tiraba a la basura verdaderas joyas. Mi cama era de principios del S XVIII. Una vez recogí un trinch de encino finamente tallado que guardaba todavía un juego completo de cubiertos de plata. También encontré un juego de herramientas de joyero, en su estuche original.

A lo largo de 25 años seguí que hice más de 2000 excursiones a los alrededores de Valle de Bravo. Al principio daba a conocer la ubicación de las bellezas que encontraba, pero al ver con el tiempo, que los turistas deshacían los lugares, opté por guardar ese secreto. Uno de esos lugares está cerca de Santo Tomás de los Plátanos. En la ladera de una montaña encontré el único códice pintado sobre piedra. Muestra escenas de una batalla entre otomíes y maliztacas; el festejo posterior con pulque y la adoración al sol. El lugar se accionó para los visitantes y hoy los grafiteros y rayadores ya dejaron su inefable huella. Vilmos Szöts planca en oraciones cortas, precisas. Al terminar una frase, frunce invariablemente los labios, como para guardarse el dolor que causa ver los resultados de la actitud depredadora del ser humano en la naturaleza. ¿Cómo te definirías? Como un loco. Quatsch, le replico. Bueno, no soy convencional. El Mochis se resiste a las clasificaciones, prefiere platicar. Y conversó casi 12 horas al hilo.

De carácter generoso, Vilmos Szöts siempre ha gustado de compartir los resultados de su curiosidad insaciable. Daba clases en escuelas de Valle y en el TEC. Durante años colaboró con el periódico vallesano El Tacuache con artículos sobre la historia y las bellezas naturales de la región, ya sean grandes o pequeñas. Esa región ya estuvo habitada desde tiempos prehistóricos como lo demuestran las pinturas rupestres y antes de la Conquista estuvo más densamente poblada que hoy. Las casi 100 zonas arqueológicas de la zona lo prueban. Durante la Colonia hubo muchas haciendas secundarias que pertenecían a la Hacienda de La Gavia.

El periódico ya desapareció, pero está por regresar y el Mochis ya tiene listo su siguiente artículo. *Mañana lo entrego.*

Las Andadas con el Mochis, que descubren las bellezas solo de la esquina alrededor de Valle, fue editado por un amigo alemán, Stefan Link, y con música de mi hijo Vilmos. Gracias al rating pasado, están repitiendo los 114 episodios, que hicimos entre 2006 y 2009, en el canal Mexiquense de TV los domingos a mediodía (canal 34 abierto y 146 en cable). m

Si ha tenido la oportunidad de ver los programas de Las Andadas con el Mochis en la TV, entonces ya ha visto a Vilmos Szöts Pihog. Mochis es la versión vernácula de Mochi, a su vez diminutivo del nombre húngaro Vilmos. Mi papá nació húngaro y durante la Segunda Guerra peleó del lado de los alemanes, lo que después le valió la nacionalidad alemana. Mi mamá, Virve Pihog Lange, era oriunda de Estonia, pero de descendencia alemana. Vilmos Szöts nació en Stuttgart, en 1947 y para enero del 50 ya estaba en México. Mi papá había estudiado Arte y Restauración en la Kunstakademie en Tübingen y encontró trabajo en la fábrica de logs El Anfora, de donde se jubiló en 1992. Mi mamá estudió idiomas en Tübingen, pero en México la cautivó el mundo prehispánico. Se doctoró en Antropología, en Etnología y en Sociología por la UNAM y fue una gran especialista en códices. Ella fue la primera en describir la estratificación de las clases sociales en la sociedad azteca. Vilmos Szöts fue inscrito en el Colegio Alemán en Tacubaya y enviado al internado que Inge Steeger tenía a la vuelta. Entre mis compañeros estaba César Roel, después conocido como César Costa. Cuando el internado fue mudado a Puebla, Vilmos Szöts también se mudó. Es ExAIG67 del Colegio Alemán en Puebla. Al salir, se dedicó al teatro y con unos amigos presentaron Hércules y el Establo de Augias de Friedrich Dürrenmatt. El ambiente estudiantil y político del 68 conllevó a que en una de esas, el ejército los detuviera y enterrara por dos semanas. Fue de a gratis. A la salida, mi papá me mandó a Alemania. En la Fachhochschule für Gestaltung en Schwäbisch-Gmünd, estudié Diseño Gráfico Industrial con la idea de impulsar a mi regreso, el taller de los cuates. Durante las vacaciones le di rienda suelta a su pasión por descubrir las ricas facetas de la naturaleza. ¿De dónde te nació eso? Ya de niño íbamos mucho a Valle de Bravo. Cuando me aburría iba al monte, con

Lisa 9. Osa Rudolf Piho suguvõsast, mis on seotud uurimistöö autoriga

